

Svar på interpellationen avseende omsorgs- och socialnämndens beslut att ta över Slomarps särskilda boende i kommunal drift.

Lars-Åke Pettersson och Andreas Östensson frågar i sin interpellation varför majoriteten i OSN anser att kommunen ska ta över driften av Slomarps säbo utan att pröva ekonomin och kvalitetskrav mot den privata marknaden. För att bringa klarhet i det kommer jag att redogöra för det uppföljningsarbete avseende äldreomsorgens verksamheter som pågått och pågår, vilket ligger till grund för de beslutsunderlag som finns kopplat till beslutet och för vårt ställningstagande, avseende såväl återtagandet av driften på Slomarp som skarpare skallkrav i upphandlingen av Vifolkagårdens vårdboende. Därutöver har vi också tagit lärdomar av vår egen upphandling av personlig assistans och resultaten av gjorda och pågående upphandlingar av äldreomsorg i en del kommuner i vårt närområde.

Uppföljningarna och resultaten. Den 18 april 2023 sammanträdde omsorgs- och socialnämnden för att bland annat besluta om verksamhetsberättelser, patientsäkerhetsberättelser och kvalitetsberättelser för äldreomsorgens verksamheter 2022, inklusive entreprenaderna. Nämnden fick också information om de pågående uppföljningarna av externa utförare och vilka åtgärder som förvaltningen vidtagit med anledning av det. Kopplat till patientsäkerhetsberättelserna fick samtliga utförare i uppdrag att återkomma till nämnden med olika förtydliganden och kompletteringar för att nämnden skulle kunna godkänna berättelserna. Den 16 maj 2023 hanterades återigen verksamhets- och patientsäkerhetsberättelserna från entreprenaderna där nämnden bad utförarna att återkomma med kompletta verksamhets- och patientsäkerhetsberättelser. Nämnden beslutade också att fördjupade utredningar av verksamheterna på Vifolkagården och Slomarp skulle fortgå för att säkerställa att de avtalade kraven och patientsäkerhetsarbetet efterlevdes. Den 19 juni 2023 sammanträdde nämnden återigen, och även denna gång var uppföljningen av

entreprenaderna uppe för behandling och beslut. Bedömningen blev ännu en gång att fler rättelser behövde vidtas av utförarna för att säkerställa patientsäkerheten och efterleva avtalskraven varför ärendena åter skulle till nämnden i augusti. Kopplat till uppföljningen av Slomarp beslutade nämnden dessutom att uppdra till förvaltningen att utreda konsekvenserna kring om utföraren inte uppfyllde kraven i avtalet. Den 29 augusti 2023 godkände nämnden Vardagas och Attendos verksamhets- och patientsäkerhetsberättelser för 2022. Förvaltningen redogjorde för de fördjupade uppföljningar som gjorts avseende patientsäkerheten på Slomarp där bedömningen var att åtgärder vidtagits i tillräcklig omfattning men att fortsatt arbete och uppföljning behövde genomföras för att säkerställa patientsäkerheten på Slomarp. Rapport avseende bristande följsamhet till avtalskraven med tillhörande konsekvensbeskrivningar och ekonomisk bedömning av dessa uppdrogs att redovisas för nämnden i september. Den 19 september behandlades utredningen avseende konsekvenser vid ej uppfyllda avtalskrav av extern utförare på Slomarp. Den innehöll en risk- och konsekvensanalys och en ekonomisk bedömning. Tidsplan för kommande beslutsfattande redogjordes också för, i syfte att klargöra för såväl majoritet som opposition i vilken tid och takt de olika besluten avseende framtida drift av Slomarp behövde tas. I det läget bedömdes ny upphandling av driften landa på minst 10 miljoner kronor per år. En mer detaljerad kostnadsberäkning skulle göras när upphandlingen av Vifolkagården var klar, eftersom den informationen skulle komma att vara vägledande utifrån de nya skarpare kraven avseende bemanning och kompetens. Den 19 mars 2024 beslutade nämnden om framtida drift av Slomarps vårdboende, helt enligt den tidsplan som presenterats för såväl ärendeberedning (230815) som nämnd (230919). Kostnads kalkylen visade på en ökad kostnad för ny upphandling på 15 miljoner kronor årligen och 18 miljoner kronor årligen för egenregi. Kalkylen stämmer väl överens med det överslag som gick att göra redan i november 2023 när vi fattade tilldelningsbeslutet avseende Vifolkagården och det pris som lämnades av den privata utföraren i förhållande till de kvalitetskrav som vi ställt. Utöver ovan beskrivna uppföljningar i nämnden har det varit ett

antal dialoger mellan kommunen och Attendo, liksom löpande information i ärendeberedningen.

Upphandlingen av Vifolkagården. Vid sammanträdet den 18 april 2023 tog nämnden ställning till förlängning av avtalet avseende Vifolkagårdens vårdboende och Mantorps hemtjänstområde. Beslut togs att inte utlösa optionen på förlängning utan förvaltningen fick i uppdrag att inleda processen avseende ny upphandling av driften i enlighet med Lagen om offentlig upphandling. Den 19 september 2023 fastställde nämnden kravspecifikationen för upphandling av Vifolkagårdens vårdboende. Kravspecifikationen innehöll skarpare krav, bland annat med siffersatta bemanningstal avseende såväl undersköterskor, legitimerad personal som chefer. Till detta kopplades också tydliggjorda krav avseende kompetensnivåer och vitesbelopp vid avtalsbrott. Grunden för detta var att tidigare uppföljningar av entreprenaderna tydliggjort behovet av att ställa skarpare krav för att säkerställa bemanningsnivåerna, liksom vikten av att ha rätt dimensionering och kompetens på ledningsfunktionerna. Förvaltningen fick efter godkännandet av kravspecifikationen i uppdrag att inleda upphandlingen. Den 14 november 2023 fattade nämnden tilldelningsbeslutet, endast ett anbud inkom. Dygnspriset som anbudsgivaren lämnade medförde att kostanden för driften ökade med 4 miljoner kronor per år i förhållande till tidigare avtal, vilket bedömdes vara ca en miljon kronor billigare än egen regi. Nämnden beslutade att anta budet från Förenade Care AB som numera driver Vifolkagården för en period av fem år med option på två år. Nu kunde nämnden också skapa sig en uppfattning kring vad en eventuell ny upphandling av Slomarps vårdboende skulle komma att kosta, genom att räkna om dygnspriset som lämnats för Vifolkagårdens 46 platser till Slomarps 92 platser.

Upphandlingen av personlig assistans. Den 18 april 2023 godkände omsorgs- och socialnämnden förfrågningsunderlaget avseende upphandlingen av personlig assistans och gav förvaltningen i uppdrag att genomföra upphandlingen. I syfte att göra det mer attraktivt för vårdföretagen att lämna anbud upphandlades verksamheten tillsammans

med Ödeshögs kommun. I juni 2023 kunde vi konstatera att inga företag lämnat några anbud varför förvaltningen fick i uppdrag att återta och säkerställa utförandet av personlig assistans i egen regi.

Upphandlingar andra kommuner. I underlaget för ställningstagande avseende Slomarps framtida drift framgår att förvaltningen omvärldsbevakat närliggande kommuner avseende genomförande av upphandlingar av vårdboende för äldre. Den visar att antalet anbudsgivare minskat de senaste 10 åren, att det vid flera upphandlingar förekommit att endast ett företag lämnat anbud och att avbrutna upphandlingar varit förekommande. Inför Handslagets ställningstagande gjorde vi också egna efterforskningar och pratade med kollegor i flera kommuner. De efterforskningarna landade i samma slutsats – färre företag lämnar anbud och i flera fall har avhandlingarna fått avbrytas.

Slutsats: Med de erfarenheter vi gjort och de lärdomar vi dragit i anslutning till allt det uppföljningsarbete som gjorts var det inte svårt att enas om att optionen inte skulle lösas ut. Som en konsekvens av det behövde vi fatta beslut om att antingen inleda ny upphandling eller att återta driften i kommunal regi. Utifrån den kostnadskalkyl som går att göra kopplat till upphandlingen av Vifolkagården kan vi dra slutsatsen att en ny upphandling kommer att öka kostnaden för driften med ca 15 miljoner kronor årligen. Uträkningen baseras på att bemanningen behöver höjas på Slomarp för att ligga i paritet med övriga vårdboenden i kommunen (inklusive entreprenaden i Mantorp) vilket medför ett höjt vårddygnspris för att kunna tillsätta tillräckligt mycket med personal. Omräknat till vad dygnspriset blir för kommunen att drifva anläggningen så ökar kostnaden med ytterligare tre miljoner kronor per år, till 18 miljoner i ökad kostnad per år i jämförelse med nuvarande avtal. Därutöver har majoriteten i nämnden landat i att fördelarna med att driva Slomarp i kommunal regi överträffar vinsterna med att lägga ut anläggningen på ny upphandling. I egenregi äger vi rådigheten över lokalerna, innehållet i verksamheten och utformningen av vården och omsorgen. Vi kan ställa om vid behov, vi kan anpassa verksamheten utifrån behovet hos våra medborgare och brukare, och vi kan utveckla

demensvården på ett helt annat sätt än om vi ligger fast i ett avtal som måste förhandlas om när förändrade behov uppstår. Arbetsinsatserna från förvaltningens håll kan ägnas mer åt att utveckla verksamheten istället för behöva koncentrera stora delar av kvalitetsgruppens resurser till kontroller, granskningar, uppföljningar och nya upphandlingar. Min uppfattning är att vi inhämtat den kunskap vi behöver för att fatta beslutet om att återta driften i egenregi utan att pröva det i en regelrätt upphandling återigen. Avseende frågan om valfrihet för invånarna är ju regeln så att när den enskilde ansökt om och fått rätt att bo på särskilt boende så bygger det på en behovsbedömning. Beslutet verkställs på något av de vårdboenden som finns i kommunen, antingen på en avdelning/boende för somatik eller på ett demensboende om behovet är av den arten. Vid tillfälliga behov kan man också vistas på korttidsboende. I bästa fall kanske det finns en ledig bostad just på det boendet som man önskar, men min bedömning är att beslutet ganska ofta får verkställas på det boende som har en ledig plats just då, eller när en plats blir ledig. Så valfriheten för våra invånare fungerar ju inte på det sättet att man väljer om man vill bo hos Attendo (Slomarp), Förenade Care (Vifolkagården) eller hos kommunen. För medarbetarnas del kan man absolut resonera som ni gör när det kommer till att välja om man vill arbeta för kommunen eller den privata vårdföretagaren. Den möjligheten kvarstår ju även när Slomarp återgår till kommunen eftersom Vifolkagården även fortsättningsvis drivs på entreprenad, och fungerar som ett bra komplement avseende fler utförare inom välfärdsområdet.

Viktigast för oss har de boendes bästa varit, att vi sett hur riskerna för brister i patientsäkerheten ökar när bemanningen i äldreomsorgen blir för låg, och att det krävs mer resurser i form av personal och ekonomiska ramar för att komma åt det, oavsett om driften skulle vara privat eller kommunal.

Mjölby 2024-04-15

Anna Johansson (S)

Ordförande omsorgs- och socialnämnden i Mjölby kommun

